

Dokumentas atspausdintas iš teismų praktikos paieškos sistemos INFOLEX. Praktika (www.teismupraktika.lt)

Kortelė:

1993789_RegNr_I3-863-423/2021

<http://www.infolex.lt/tp/1993789>

Administracinė byla Nr. I3-863-423/2021

Teisminio proceso Nr. 3-62-3-02060-2020-6 Procesinio sprendimo kategorijos: 21.2; 55.1.1

(S)

REGIONŲ APYGARDOS ADMINISTRACINIS TEISMAS

S P R E N D I M A S

LIETUVOS RESPUBLIKOS VARDU

2021 m. balandžio 6 d.

Kaunas

Regionų apygardos administracinio teismo Kauno rūmų teisėja Asta Urbonienė,

sekretoriaujant Viktorijai Kalasūnei,

dalyvaujant pareiškėjui A. Ž., jo atstovei A. K.,

viešame teismo posėdyje žodinio proceso tvarka išnagrinėjo administracinę bylą pagal pareiškėjo A. Ž. skundą atsakovui Pravieniškių pataisos namams – atvirajai kolonijai, trečiajam suinteresuotam asmeniui Kalėjimų departamentui prie Teisingumo ministerijos **dėl įsakymo panaikinimo.**

Teismas

n u s t a t ė:

Pareiškėjas A. Ž. skundu prašo panaikinti Pravieniškių pataisos namų – atvirosios kolonijos (toliau – ir Pravieniškių PN – AK, Pataisos namai) direktoriaus 2020-07-16 įsakymą Nr. P-322 „Dėl pareigūnų nubaudimo“, kuriuo pareiškėjui paskirta tarnybinė nuobauda - papeikimas (1 t., b. l. 1-24).

Pareiškėjas skunde nurodė ir teismo posėdžio metu pareiškėjas ir jo atstovė paaiškino, kad ginčijamo įsakymo dalis, kuria pareiškėjui paskirta tarnybinė nuobauda – papeikimas yra neteista ir nepagrįsta. 2020-06-26 buvo patvirtinta Kalėjimų departamento prie Lietuvos Respublikos teisingumo ministerijos (toliau – ir KD) Saugumo valdymo skyriaus (toliau – ir SVS) parengta Tarnybinio patikrinimo išvada Nr. TT-15 „Dėl Pravieniškių pataisos namų-atvirosios kolonijos pareigūnų veiksmų“ (toliau - ir Išvada). Išvadoje konstatuota, kad Pravieniškių PN-AK Saugumo valdymo skyriaus jaunesnysis specialistas A. Ž. netinkamai vykdė jam nustatytas tarnybines funkcijas (pareigas), t. y. padarė tarnybinį nusižengimą. Nustatyta, kad jis netinkamai atliko įstaigoje laikomų asmenų nuolatinę elgesio kontrolę, neužtikrino dienotvarkės reikalavimų laikymosi, laiku neužkardė drausmės pažeidimų, todėl draudžiamos neužkardytos veikos nepastebėta, jog nuteistieji turi draudžiamus turėti daiktus ir vartoja alkoholinius gėrimus.

Taip pat Išvadoje konstatuota, jog pareiškėjas pažeidė (netinkamai vykdė): Pravieniškių PN-AK SVS jaunesniojo specialisto pareigybės aprašymo 5.5 punkte nustatytą funkciją – užkardo ir fiksuoja drausmės pažeidimus ir nusikaltimus, užtikrindamas tinkamą bausmės atlikimo režimo vykdymą, nuteistiesiems nustatytų elgesio taisyklių laikymąsi; 5.14 punkte nustatytą funkciją – atlieka nuteistųjų, jų daiktų, įstaigos patalpų ir teritorijų kratas bei apžiūras, siekdamas užkardyti nuteistiesiems draudžiamų daiktų turėjimą ir patekimą į įstaigą; Etikos kodekso 6.1 punktą - sąžiningai atlikti tarnybines (darbo) pareigas ir funkcijas.

Pareiškėjui įteiktas 2020-05-13 pranešimas Nr. LV-2529 „Dėl galimo tarnybinio nusižengimo“ (toliau - ir Pranešimas), kuriame nurodyta, kad 2020-04-18 buvo gauta informacija, jog Pravieniškių PN - AK 2-ame sektoriuje nuteistieji surengė masines išgertuves, o įstaigos budinčiosios pamainos pareigūnai į tai nereaguoja, tik prašo nuteistųjų patildyti muziką. Atsižvelgiant į tai, KD Kriminalinės žvalgybos valdybos pareigūnas atliko šio sektoriaus nuteistųjų patikrinimą. Alkotesteriu pasirinktinai buvo patikrinti 2-ojo sektoriaus 6-ojo ir 7-ojo būrio nuteistieji. Patikrinimo metu buvo nustatyti 6 nuteistųjų apsvaigimo alkoholiu atvejai. Alkoholio likučiai talpoje buvo paimti tiesiog nuo stalo. Taip pat nustatyta, kad išgertuvių metu buvo sumuštas 7-ojo būrio nuteistasis M. Č., dėl kurio 3-ame Kriminalinės žvalgybos skyriuje pradėtas aplinkybių patikslinimas medžiagoje Nr. M-06-0-00346-20. Šio įvykio aplinkybės leidžia teigti, kad galimai netinkamai buvo vykdomos SVS jaunesniojo specialisto pareigybės aprašyme nustatytos funkcijos.

Pažymėjo, jog Išvadoje yra cituojama bendra pranešimų apie galimą tarnybinį nusižengimą dalis, kuri nurodoma visiems Pataisos namų pareigūnams, dėl kurių buvo atliekamas tarnybinis patikrinimas. Akivaizdu, jog tarnybinis patikrinimas buvo pradėtas ir vyko dėl 2020-04-18 2-ame sektoriuje vykusių masinių išgertuvių, nuteistojo M. Č. sumušimo išgertuvių metu ir dėl fakto, jog patikrinimo metu 2-ame sektoriuje buvo nustatyti 6 nuteistieji apsvaigę nuo alkoholio.

Pareigūno veikoje, konstatuojant tarnybinio nusižengimo sudėtį, būtina nustatyti visus būtinuosius tarnybinio nusižengimo sudėties elementus, t. y. būtina objektyviai bei konkrečiai nustatyti neteisėtos veikos - konkrečiam pareigūnui privalomų vykdyti elgesio taisyklių pažeidimo - faktą bei pareigūno kaltę. Tai reiškia, kad konkrečioje situacijoje, konstatuojant tarnybinio nusižengimo padarymą, turi

būti aiškiai nurodyta, kokiais konkrečiais veiksmais (neveikimu) pasireiškė objektyvioji tarnybinio nusižengimo sudėtis ir kokia yra pareigūno kaltė atitinkamomis aplinkybėmis.

Išvadoje nėra konkretizuoti konkretūs pareiškėjo veiksmai, pasireiškę 2020-04-18 netinkama įstaigoje laikomų asmenų nuolatine elgesio kontrole ir nuteistųjų dienotvarkės reikalavimų laikymosi neužtikrinimu. Iš Išvados turinio akivaizdu, kad, atliekant tarnybinį patikrinimą, A. Ž. paaiškinime nurodytos aplinkybės nebuvo analizuotos ir vertintos, nebuvo nustatytos aplinkybės, ar 2020-04-18 pareiškėjui buvo pagrindas atlikti kratas, tačiau jis šios pareigos nevykdė. Pareiškėjo veiksmai kvalifikuojami kaip neveikimas, todėl, atliekant tarnybinį patikrinimą, turėjo būti įvertinta ir Išvadoje nurodyta, kokius konkrečius veiksmus 2020-04-18 tarnybos metu jis privalėjo atlikti ir kokių neatliko. Šių aplinkybių neįvertinus ir nenustačius, kaltė dėl neveikimu padaryto tarnybinio nusižengimo negali būti konstatuojama.

Taigi, tarnybinio patikrinimo metu nėra nustatyta, kad 2020-04-18 tarnybos metu pareiškėjas poste nevykdė jam priskirtų funkcijų, kad matė girtaujančius nuteistuosius ar jau apsvaigusius ir į juos nereagavo bei leido jiems toliau nesilaikyti režimo reikalavimų. Todėl kaltinimai yra nepagrįsti jokiais objektyviais įrodymais.

Pareigūno neveikimas, kaip tarnybinis nusižengimas, laikomas tam tikrą jo veiklą reglamentuojančių teisės aktų pažeidimu tik tuo atveju, kai atitinkamas šio pareigūno elgesio modelis aiškiai ir vienareikšmiškai yra sureglamentuotas teisės aktuose ir yra nustatyta, kad tarnybinė atsakomybė traukiamas pareigūnas šio elgesio modelio nesilaikė, turi būti nurodyti konkretūs teisės aktai ir jų nuostatos, iš kurių būtų aišku, kokios pareigos pareigūnas neatliko. Pareiškėjo pareigybės aprašymo nuostatos nėra pakankamos, jos gana abstrakčios ir neįvertina imperatyvaus elgesio varianto konkrečioje situacijoje.

Šiuo atveju pareiškėjo veiksmuose nėra nustatyta objektyvioji tarnybinio nusižengimo sudėties pusė - neteisėta veika, kuri turėjo būti detalizuota ir atskleista kaip konkretus neveikimas, t. y. kokius veiksmus konkrečioje situacijoje pareigūnas turėjo atlikti, bet neatliko. Atitinkamai, nenustačius objektyviosios tarnybinio nusižengimo sudėties pusės, negali būti tinkamai nustatomas ir subjektyvusis tarnybinio nusižengimo sudėties požymis - kaltė. Išvadoje pareiškėjo kaltė apskritai niekaip neįrodinėjama, nedetalizuojama, net neįvardinama. Tai rodo, jog pareiškėjo kaltė nenustatyta, todėl tarnybinė atsakomybė jam taikyta nepagrįstai, ginčijamas įsakymas naikintinas. Prašė skundą patenkinti.

Atsakovas Pravieniškių pataisos namai – atviroji kolonija su skundu nesutinka, atsiliepime (1 t., b. l. 72-75) nurodė, kad Kalėjimų departamente gautas KD Kriminalinės žvalgybos 1. a. viršininko pareigas J. C. 2020-04-23 tarnybinis pranešimas, kuriame nurodyta, jog 2020-04-18 Pravieniškių PN - AK 2-ame sektoriuje nuteistieji surengė masines išgertuves, vartojo alkoholinius gėrimus, o įstaigoje budinčiosios pamainos pareigūnai į tai nereagavo, tik prašė nuteistųjų patildyti muziką. KD Kriminalinės žvalgybos valdybos pareigūnas nuvyko į Pravieniškių PN - AK 2-ąjį sektorių ir atliko nuteistųjų patikrinimą. Alkotesteriu pasirinktinai buvo patikrinti 2-ojo sektoriaus 6-ojo ir 7-ojo būrio nuteistieji, nustatyti 6 nuteistieji apsvaigę nuo alkoholiu, o alkoholio likučiai talpoje paimti tiesiog nuo stalo, išgertuvių metu buvo sumuštas 7-ojo būrio nuteistasis M. Č.. Pataisos namų 2-ame sektoriuje 2020-04-21 nustatytas dar vienas nuteistasis apsvaigęs nuo alkoholiu. Nustatyta, jog nuteistųjų svaiginimasis alkoholiu 2-ame sektoriuje vyksta nuolat, tačiau fiksuojami tik pavieniai atvejai. Taip pat nurodė, jog 2020-02-20 2-ame sektoriuje, 3-ame lokaliniame sektoriuje (9, 10, 11, 12 būriai) atlikta nuteistųjų gyvenamųjų, pagalbinių ir buitinių patalpų krata, kurios metu surasta ir paimta: 24 MRT, 12 SIM kortelių, 60 litrų raugo, 2 litrai alkoholio, 150 gramų mielių. Pradėti trys ikiteisminiai tyrimai dėl disponavimo narkotinėmis medžiagomis.

KD direktoriuss, susipažiņes su tarnybiniu pranešimu Nr. LV-2229, nutarē Saugumo valdymo skyriui pavesti atlikti tarnybini patikrinimā. Tarnybini patikrinimo metu nustatyta, jog pareiškējas padarē tarnybini nusižengimā. Atsižvelgiant ī nustatytas aplinkybes, tarnybini nuobauda – papeikimas pareiškējui paskirta pagrīstai ir teisētai. Prašē skundā atmesti.

Skundas tenkintinas.

Nagrinējamos bylos ginčo dalykas – Pravieniškiu PN - AK direktoriaus 2020-07-16 īsakymo Nr. P-322 „Dēl pareigūnu nubaudimo“ 1.3 ir 2.3 punktu, kuriais pripažinta, kad pareiškējas A. Ź. padarē tarnybini nusižengimā ir jam paskirta tarnybini nuobauda – papeikimas (1 t., b. l. 25), pagrīstumas ir teisētumas.

Bylos duomenys neginčijamai patvirtina, kad KD buvo gautas 2020-04-23 KD Kriminālīnēs Źvalgybos valdybos pareigūno tarnybini pranešimas Nr. LV-2229, kuriame nurodyta, jog 2020-04-18 Pravieniškiu PN - AK 2-ame sektoriuje nuteistieji surengē masines īsgertuves, o budinčiosios pamainos pareigūnai ī tai nereaguoja, tik prašo nuteistuju patildyti muzikā. Po pranešimo patikrinimo vietoje buvo nustatyti 6 nuteistuju apsvaigimo alkoholiu atvejai. Alkoholio likučiai buvo paimti tiesiog nuo stalo nuteistuju gyvenamojoje patalpoje. Įsgertuviu metu taip pat buvo sumuštās vienas 7-ojo būrio nuteistasis, dēl kurio pradētas aplinkybiu patikslinimas medžiagoje Nr. M-06-0-00346-20. Pravieniškiu PN - AK 2-ame sektoriuje 2020-04-21 nustatytas dar vienas nuteistojo apsvaigimo alkoholiu atvejis. Tarnybiniame pranešime taip pat nurodyta, kad 2020-02-20 2-ame sektoriuje ir 3-ame lokaliniame sektoriuje (9, 10, 11, 12 būriai) buvo atlikta nuteistuju gyvenamuju, pagalbiniu ir buitiniu patalpu krata, kurios metu surasta ir paimta: 24 MRT, 12 SIM korteliu, 60 litru raugo, 2 litrai alkoholio, 150 gramu mieliu. Pradēti 3 ikiteisminiai tyrimai dēl disponavimo narkotinēmis medžiagomis (1 t., b. l. 122-125).

KD direktoriuss, susipažiņes su minētu tarnybiniu pranešimu, 2020-04-27 pavedē atlikti tarnybini patikrinimā. KD taip pat buvo gautas KD Kriminālīnēs Źvalgybos valdybos pareigūno 2020-04-27 tarnybini pranešimas dēl susidariusios situacijos Pravieniškiu PN-AK 2-ame sektoriuje Nr. LV-2311, kuriame buvo pranešama apie masines nuteistuju īsgertuves ir muštynes, įvykusias ir 2020 m. balandžio 26-27 d.

Pareiškējui buvo īteiktas 2020-05-13 Pranešimas „Dēl galimo tarnybini nusižengimo“ Nr. LV-2529, kuriame īdēstyta tarnybini pažeidimo, kuriuo ītariamas pareiškējas esmē. Pranešime nurodyta, kad KD buvo užregistruotas 2020-04-23 tarnybini pranešimas Nr. LV-2229, kuriame konstatuota, jog 2020-04-18 KD gavo informacijā apie tai, kad Pataisos namu 2-ame sektoriuje nuteistieji surengē masines īsgertuves (vartoja alkoholinius gērimus), o īstaigoje budinčiosios pamainos pareigūnai ī tai nereaguoja, tik prašo nuteistuju patildyti muzikā. KD Kriminālīnēs Źvalgybos valdybos pareigūnui buvo pavesta nuvykti ī Pataisos namu 2-ajį sektorių ir atlikti nuteistuju patikrinimā. Patikrinimo metu alkotesteriu pasirinktinai buvo patikrinti 2-ojo sektoriaus 6-ojo ir 7-ojo būriu nuteistieji. Patikrinimo metu nustatyti 6 nuteistuju apsvaigimo alkoholiu atvejai, alkoholio likučiai nuteistuju gyvenamojoje talpoje paimti tiesiog nuo stalo, īsgertuviu metu sumuštās 7 būrio nuteistasis, dēl kurio pradētas aplinkybiu patikslinimas medžiagoje Nr. M-06-0-00346-20. Pareiškējui Pranešime buvo inkriminuojami Pravieniškiu PN-AK 2-ojo sektoriaus Saugumo valdybos skyriaus jaunesniojo specialisto pareigybēs aprašymo 5.1, 5.2, 5.4, 5.14 punktu, Etikos kodekso 6.1, 8.1 punktu, Vidaus tarnybos statuto 3 straipsnio 1 dalies 8, 9 punktu, 21 straipsnio 2, 6 punktu, Pataisos pareigūnu veiklos īstatymo 3 straipsnio 2, 4 daliu, 9 straipsnio 7 punkto pažeidimai. Pranešime taip pat prašoma

pareiškėjo pateikti paaiškinimą iki 2020-05-28 (1 t., b. l. 202). Pareiškėjas 2020-05-28 pateikė paaiškinimą Nr. 14-2293, kuriame savo kaltę iš esmės neigė.

Išvadoje, kuri yra neatskiriama ginčijamo įsakymo dalis, KD nustatė, kad pareiškėjas netinkamai vykdė jam nustatytas tarnybines funkcijas (pareigas), t. y. padarė tarnybinį nusižengimą. Nustatyta, kad jis netinkamai atliko įstaigoje laikomų asmenų nuolatinę elgesio kontrolę, neužtikrino dienotvarkės reikalavimų laikymosi, laiku neužkardė drausmės pažeidimų, todėl draudžiamos neužkardytos veikos nepastebėta, jog nuteistieji turi draudžiamus turėti daiktus ir vartoja alkoholinius gėrimus.

Šiais veiksmais pareiškėjas pažeidė Pravieniškių PN-AK SVS jaunesniojo specialisto pareigybės aprašymo 5.5 punkte nustatytą funkciją – užkardo ir fiksuoja drausmės pažeidimus ir nusikaltimus, užtikrindamas tinkamą bausmės atlikimo režimo vykdymą, nuteistiesiems nustatytų elgesio taisyklių laikymąsi; 5.14 punkte nustatytą funkciją – atlieka nuteistųjų, jų daiktų, įstaigos patalpų ir teritorijų kratas bei apžiūras, siekdamas užkardyti nuteistiesiems draudžiamų daiktų turėjimą ir patekimą į įstaigą; Etikos kodekso 6.1 punktą - sąžiningai atlikti tarnybines (darbo) pareigas ir funkcijas (1 t., b. l. 26-57).

Pravieniškių PN - AK direktorius 2020-07-16 įsakymo Nr. P-322 „Dėl pareigūnų nubaudo“ 1.3 punktu konstatavo, kad pareiškėjas padarė tarnybinį nusižengimą, o 2.3 punktu pareiškėjui paskyrė tarnybinę nuobaudą – papeikimą. Atsakovas, priimdamas pareiškėjo ginčijamą įsakymą, rėmėsi Išvada, Vidaus tarnybos statuto 39 straipsnio 1 dalimi, 2 dalies 1, 2 punktais, 10 dalimi, Tarnybinių patikrinimų atlikimo, tarnybinių nuobaudų vidaus tarnybos sistemos pareigūnams skyrimo ir panaikinimo tvarkos aprašu (1 t., b. l. 25).

Ginčo teisinius santykius reglamentuoja Lietuvos Respublikos vidaus tarnybos statuto (toliau – ir Statutas), Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministro 2019-02-12 įsakymu Nr. IV-142 patvirtinto Tarnybinių patikrinimų atlikimo, tarnybinių nuobaudų vidaus tarnybos sistemos pareigūnams skyrimo ir panaikinimo tvarkos aprašo (toliau – ir Tvarkos aprašas), Lietuvos Respublikos pataisos pareigūnų veiklos įstatymo, Pataisos pareigūnų, kitų valstybės tarnautojų ir darbuotojų, dirbančių pagal darbo sutartis, etikos kodekso, patvirtinto Kalėjimų departamento prie Lietuvos Respublikos teisingumo ministerijos direktoriaus 2019-06-10 įsakymu Nr. V-228 „Dėl Pataisos pareigūnų, kitų valstybės tarnautojų ir darbuotojų, dirbančių pagal darbo sutartis, etikos kodekso patvirtinimo“, Pravieniškių PN – AK Saugumo valdymo skyriaus jaunesniojo specialisto pareigybės aprašymo, patvirtinto Pravieniškių pataisos namų – atvirosios kolonijos direktoriaus 2019-01-31 įsakymu Nr. V-58, nuostatos.

Statuto 2 straipsnio 6 dalis nustato, kad tarnybinis nusižengimas – šiame statute ir kituose teisės aktuose nustatytos vidaus tarnybos tvarkos pažeidimas ar pareigūno pareigų neatlikimas, padarytas dėl pareigūno kaltės. Statuto 38 straipsnio 1 dalis numato, kad pareigūnai, kurie atlikdami pareigas pažeidė įstatymų reikalavimus, įstatymų ir kitų teisės aktų nustatyta tvarka, atsižvelgiant į pažeidimo pobūdį, traukiami tarnybinėn, administracinėn, materialinėn ar baudžiamojon atsakomybėn. Pareigūnai už tarnybinius nusižengimus ar pareigūno vardą žeminančią veiką tarnybinėn atsakomybėn traukiami neatsižvelgiant į baudžiamosios ar administracinės atsakomybės taikymą. Statuto 39 straipsnio 1 dalyje nustatyta, kad už tarnybinius nusižengimus skiriamos tarnybinės nuobaudos. Tarnybinė nuobauda skiriama atsižvelgiant į tarnybinį nusižengimą padariusio pareigūno kaltę, tarnybinio nusižengimo padarymo priežastis, aplinkybes ir padarinius, į pareigūno veiklą iki tarnybinio nusižengimo padarymo, tarnybinę atsakomybę lengvinančias ir sunkinančias aplinkybes, į Lietuvos Respublikos korupcijos prevencijos įstatyme ar Lietuvos Respublikos kriminalinės žvalgybos įstatyme nustatytais atvejais ir tvarka gautą informaciją. Tarnybinių patikrinimų atlikimo,

tarnybinių nuobaudų pareigūnams skyrimo ir panaikinimo tvarką nustato vidaus reikalų ministras, suderinęs su finansų ir teisingumo ministrais (Statuto 39 str. 12 d.). Tvarkos aprašo 3 punktas taip pat nustato, jog tarnybinės nuobaudos skyrimo pagrindas yra tarnybinis nusižengimas. Tarnybinio nusižengimo sudėtį sudaro: neteisėta veika, tarnybinį nusižengimą padariusio pareigūno kaltė, o jeigu tarnybinis nusižengimas sukėlė neigiamų padarinių – ir priežastinis ryšys tarp neteisėtos veikos ir neigiamų padarinių. Tarnybinis patikrinimas baigiamas surašant išvadą, kurioje išdėstomos nustatytos aplinkybės bei jas pagrindžiantys įrodymai ir pateikiamas teisinis tikrinamo pareigūno veikos įvertinimas (Tvarkos aprašo 24 p.).

Statuto 39 straipsnio 1 dalyje nustatyta, kad už tarnybinius nusižengimus skiriamos tarnybinės nuobaudos. Tarnybinė nuobauda skiriama atsižvelgiant į tarnybinį nusižengimą padariusio pareigūno kaltę, tarnybinio nusižengimo padarymo priežastis, aplinkybes ir padarinius, į pareigūno veiklą iki tarnybinio nusižengimo padarymo, tarnybinę atsakomybę lengvinančias ir sunkinančias aplinkybes. To paties straipsnio 2 dalyje reglamentuota, jog pareigūnui gali būti skiriama viena iš šių tarnybinių nuobaudų: 1) pastaba; 2) papeikimas; 3) griežtas papeikimas; 4) perkėlimas į žemesnes pareigas; 5) atleidimas iš vidaus tarnybos.

Lietuvos vyriausiasis administracinis teismas (toliau – ir LVAT), formuodamas administracinių teismų praktiką, ne kartą yra pažymėjęs, jog tam, kad valstybės tarnautojas būtų traukiamas tarnybinėn atsakomybėn, nepakanka vien fakto, kad jis neatliko savo pareigų arba jas atliko netinkamai, konstatavimo. Būtina nustatyti visus tarnybinio nusižengimo sudėties elementus – pažeidimo padarymo faktą, jį padariusį valstybės tarnautoją, pasekmes, priežastinį ryšį tarp veikos ir pasekmių, valstybės tarnautojo kaltę (žr., pvz., LVAT 2011-11-14 sprendimą administracinėje byloje Nr. A⁶³-2967/2011; 2008-12-01 sprendimą administracinėje byloje Nr. A¹⁴⁶-1958/2008; 2008-05-29 nutartį administracinėje byloje Nr. A⁴⁴²-845/2008; 2008-02-21 sprendimą administracinėje byloje Nr. A²⁶¹-242/2008; 2010-11-29 sprendimą administracinėje byloje Nr. A⁵²⁵-1457/2010 ir kt.). Pažymėtina, jog skiriant tarnybinę nuobaudą turi būti ne tik konstatuojama veika, kuria padaromas tarnybinis nusižengimas, tačiau turi būti vertinami ir nusižengimo sudėties subjektyvieji elementai – asmens kaltės forma, motyvai, taip pat vertintinos kilusios neigiamos pasekmės, kurių numatymas ir sunkumas galėtų turėti įtakos valstybės tarnautojo atsakomybės laipsniui.

Būtent Tarnybinio patikrinimo išvadoje turi būti motyvuotai nurodyta, kokios nustatytos aplinkybės sudaro pagrindą manyti, jog buvo (arba nebuvo) padarytas tarnybinis nusižengimas. Spręsdamas ginčą dėl tarnybinės nuobaudos paskyrimo teismas, visų pirma, turėtų analizuoti, ar minėtoje išvadoje nurodyti faktai ir jų teisinis įvertinimas įrodo tarnybinio nusižengimo padarymą, paskirtos tarnybinės nuobaudos teisėtumą ir pagrįstumą.

Apibendrinant pirmiau nurodytas ginčo teisinius santykius reglamentuojančias teisės normas bei LVAT praktikoje suformuotas nuostatas dėl šių teisės normų aiškinimo ir taikymo, konstatuotina, kad nagrinėjamoje byloje atsakovas turėjo pateikti pakankamai įtikinamus įrodymus, kuriais remdamasis teismas turėtų teisinį pagrindą konstatuoti, kad atsakovas įrodė, jog pareiškėjo veikoje (neveikime) yra minėta tarnybinio nusižengimo sudėtis ir pagrįstai pareiškėjui paskirta tarnybinė nuobauda (papeikimas) už netinkamai įvykdytas (neįvykdytas) jam (pareiškėjui) priskirtas funkcijas, nustatytas pareigybės aprašyme ar kituose teisės aktuose.

Tarnybinė nuobauda pareiškėjui paskirta atsižvelgiant į 2020-06-26 Tarnybinio patikrinimo išvadą. Išvadoje konstatuota, kad pareiškėjas netinkamai vykdė jam nustatytas tarnybines funkcijas (pareigas), t. y. padarė tarnybinį nusižengimą. Nustatyta, kad jis netinkamai atliko įstaigoje laikomų asmenų nuolatinę elgesio kontrolę, neužtikrino dienotvarkės reikalavimų laikymosi, laiku neužkardė

drausmės pažeidimų, todėl draudžiamos neužkardytos veikos nepastebėta, jog nuteistieji turi draudžiamus turėti daiktus ir vartoja alkoholinius gėrimus.

Šiais veiksmais pareiškėjas pažeidė Pravieniškių PN-AK SVS jaunesniojo specialisto pareigybės aprašymo 5.5 punkte nustatytą funkciją – užkardo ir fiksuoja drausmės pažeidimus ir nusikaltimus, užtikrindamas tinkamą bausmės atlikimo režimo vykdymą, nuteistiesiems nustatytų elgesio taisyklių laikymąsi; 5.14 punkte nustatytą funkciją – atlieka nuteistųjų, jų daiktų, įstaigos patalpų ir teritorijų kratas bei apžiūras, siekdamas užkardyti nuteistiesiems draudžiamų daiktų turėjimą ir patekimą į įstaigą; Etikos kodekso 6.1 punktą - sąžiningai atlikti tarnybines (darbo) pareigas ir funkcijas (1 t., b. l. 26-57).

Vadovaujantis Statuto 2 straipsnio 6 dalimi ir Tvarkos aprašo 3 punktu, tam, kad pareigūno veikoje būtų galima konstatuoti tarnybinio nusižengimo sudėties buvimą, būtina nustatyti visus būtinuosius tarnybinio nusižengimo sudėties elementus, t. y. būtina objektyviai bei vienareikšmiškai nustatyti neteisėtos veikos - konkrečiam pareigūnui privalomų vykdyti elgesio taisyklių pažeidimo - faktą bei pareigūno kaltę. Tai reiškia, kad konkrečioje situacijoje, konstatuojant tarnybinio nusižengimo padarymą, turi būti aiškiai aprašoma, koku konkrečiai elgesiu (veiksmais/neveikimu) pasireiškė objektyvioji tarnybinio nusižengimo sudėties pusė, ir koks yra pareigūno kaltės turinys atitinkamomis aplinkybėmis.

Akivaizdu, jog Išvadoje nėra konkretizuojama, koku konkrečiu pareiškėjo elgesiu 2020-04-18 pasireiškė netinkama įstaigoje laikomų asmenų nuolatinė elgesio kontrolė ir nuteistųjų dienotvarkės reikalavimų laikymosi neužtikrinimas.

Išvados turinys rodo, kad, atliekant tarnybinį patikrinimą, A. Ž. paaiškinime nurodytos aplinkybės nebuvo analizuotos ir vertintos, nenurodyta, kada ir kokių konkrečiai veiksmų šis pareigūnas neatliko, kad 2020-04-18 būtų užkardyti 6 nuteistųjų apsvaigimo nuo alkoholio atvejai. Nevertinta ir argumentuotai nepatvirtinta, ar pareiškėjas savo veiksmais tą dieną apskritai galėjo užkardyti minėtus drausmės pažeidimus, t. y. ar objektyviai buvo įmanoma pastebėti, jog nuteistieji turi draudžiamus turėti daiktus ir vartoja alkoholinius gėrimus.

Išvadoje nurodoma, kad pareiškėjas pažeidė pareigybės aprašymo 5.14 punkte nustatytą funkciją dėl kratų ir apžiūrų atlikimo, tačiau tarnybinio patikrinimo metu nėra nustatytos aplinkybės, kad 2020-04-18 buvo pagrindas atlikti kratas, tačiau jis to nedarė. Nenustačius teisinio pagrindo ir neįrodžius, kad ginčo atveju pareiškėjas konkrečiomis aplinkybėmis privalėjo atlikti kratą, tačiau šios pareigos neįvykdė, išvada, kad pareiškėjas padarė pažeidimą laikytina nepagrįsta.

Išvados tyrinys patvirtina, kad pareiškėjo veiksmai vertinami kaip neveikimas. Teismų praktikoje laikomasi nuostatos, kad neveikimas, kuriuo gali pasireikšti neteisėtas elgesys, turi būti sąmoningas ir valingas asmens poelgis. Asmuo negali atsakyti už neveikimu padarytą veiką, jei suvokė, kad turi veikti atitinkamu būdu, bet dėl objektyvių, nuo jo nepriklausančių priežasčių to negalėjo padaryti. Neveikimo požymiai nulemia ir įrodinėjimo dalyką tokio pobūdžio bylose - ar asmuo padarė priešingą teisei veiką; ar šią veiką, neveikimo forma, padarė dėl objektyvių, nuo jo nepriklausančių priežasčių, ar nesant tokių aplinkybių. Nustačius, jog asmuo neturėjo objektyvios galimybės laiku ir tinkamai atlikti jam pavestas užduotis, daroma išvada, kad jo kaltė dėl tarnybinio nusižengimo padarymo nėra įrodyta.

Pažymėtina ir tai, kad pareigūno neveikimas kaip tarnybinis nusižengimas laikomas tam tikrą jo veiklą reglamentuojančių teisės aktų pažeidimu tik tuo atveju, kai atitinkamas šio pareigūno elgesio modelis aiškiai ir vienareikšmiškai yra sureglamentuotas šiuose teisės aktuose ir yra nustatyta, kad

tarnybinėn atsakomybėn traukiamas pareigūnas šio elgesio modelio nesilaikė. Tai reiškia, kad būtų konstatuotas tarnybinis nusižengimas padarytas neveikimu, turi būti nurodyti konkretūs teisės aktai ir jų nuostatos, iš kurių būtų aišku, kokios pareigos pareigūnas neatliko. Šiuo atveju pareigybės aprašymo nuostatos nėra pakankamos, jos gana abstrakčios, jos nėra susietos betarpiškai su pareiškėjo veiksmis (neveikimu).

Taigi, atliekant tarnybinį patikrinimą, turėjo būti įvertinti ir Išvadoje konstatuoti konkretūs pareiškėjo veiksmai, kuriuos jis privalėjo atlikti 2020-04-18 tarnybos metu ir konkretūs veiksmai, kurių jis neatliko. Tokių veiksmų nenustačius, kaltė dėl neveikimo padaryto tarnybinio nusižengimo negali būti konstatuojama.

Akivaizdu, kad pareigūnų pareiga yra stebėti nuteistuosius ir jų elgesį bei visais atvejais, turint informacijos apie galimą svaiginimąsi alkoholiu ar kitomis medžiagomis (ar ketinimą tai daryti), nedelsiant reaguoti ir užkardyti tokį elgesį. Tačiau šioje byloje pateiktuose 2020-04-18 budėjusios pamainos pareigūnų tarnybiniuose pranešimuose, pažymose ir protokoluose užfiksuota, kad 2020-04-18 nuolatos stebint ir kontroliuojant nuteistųjų elgesį, jokių įvykių dėl alkoholio vartojimo fiksuota nebuvo. Taigi, tarnybinio patikrinimo metu nėra nustatyta, kad 2020-04-18 tarnybos metu pareiškėjas poste būtų nevykdęs jam priskirtų funkcijų arba būtų matęs girtaujančius nuteistuosius ar jau apsvaigusius ir į juos būtų nereagavęs bei leidęs toliau nesilaikyti režimo reikalavimų. Išvadoje kaltinimai yra nepagrįsti jokiais objektyviais ir patikimais įrodymais.

Pažymėtina, kad bendros taisyklės - atlikti nuteistųjų, jų daiktų, įstaigos patalpų bei teritorijų kratas bei apžiūras - konstatavimas, savaime nereiškia, kad kratos bei apžiūros turi būti daromos bet kada, nesant tam aiškaus, teisėto pagrindo. Nurodymą vykdyti gyvenamosios zonos apėjimus pareiškėjas ir kiti į gyvenamąją zoną 2020-04-18 paskirti tarnybą vykdyti jaunesnieji pareigūnai gavo instruktažo, prasidedant pamainai, metu. Kada ir kokiomis sąlygomis pareiškėjas privalėjo atlikti kratas, tačiau jų neatliko Išvadoje nedetalizuojama.

Teismas daro išvadą, kad paminėti Išvados trūkumai laikytini esminiais, neabejotinai turėjusiais įtakos neteisėtam ir nepagrįstas ginčijamam įsakymui priimti. Teismų praktikoje pripažįstama, kad nenustačius valstybės tarnautojo kaltės – negalima ir tarnybinė atsakomybė. Tai – esminis procedūrinis pažeidimas, dėl kurio paskirta tarnybinė nuobauda pripažįstama neteisėta ir nepagrįsta. Valstybės tarnautojo objektyvią galimybę veikti taip, kaip reikalauja teisės aktai, privalo įrodyti institucija. Išvadoje ir Pravieniškių PN – AK direktoriaus įsakyme Nr. P-322 nenurodant (neindividualizuojant) konkrečių pareiškėjo kaltą elgesį (neveikimą) patvirtinančių aplinkybių, nėra pagrindo pripažinti pareiškėją padarius nurodytą tarnybinį pažeidimą. Atsižvelgiant į nurodytas faktines bylos aplinkybes ir ginčo situacijos teisinį reglamentavimą, pareiškėjo skundas patenkinamas (ABTĮ 91 str. 1 d. 1, 3 p.).

Likusieji tiek pareiškėjo, tiek atsakovo bei trečiojo suinteresuoto asmens ir jų atstovų argumentai laikytini pertekliniais, neturintys lemiamos juridinės reikšmės kilusio ginčo išsprendimui, todėl detaliau nedėstyti ir neanalizuotini. Be to, Lietuvos vyriausiasis administracinis teismas ir Europos Žmogaus Teisių Teismas (toliau – EŽTT) formuoja praktiką, kad pareigos nurodyti priimto sprendimo motyvus apimtis gali skirtis priklausomai nuo sprendimo prigimties ir turi būti analizuojama konkrečių bylos aplinkybių kontekste (EŽTT 1994-04-19 sprendimas byloje Nr. 16034/90 V. de H. v Netherlands, 1997-12-19 sprendimas byloje Nr. 20772/92 H. v Finland, 1999-01-21 sprendimas byloje Nr. 30544/96 G. R. v Spain ir kt.). LVAT jurisprudencijoje, aiškinant ABTĮ normas (ABTĮ 15 str. 1 d., 21 str.), taip pat ne kartą buvo imperatyviai pažymėta, kad įstatymo reikalavimas motyvuoti teismo sprendimą nereiškia įpareigojimo teismui atsakyti į kiekvieną proceso dalyvio argumentą (LVAT 2008-12-05 nutartis administracinėje byloje Nr. P⁴⁴⁴-196/2008, 2009-07-

24 nutartis administracinėje byloje Nr. P⁷⁵⁶-151/2009, 2009-11-06 nutartis administracinėje byloje Nr. P⁵²⁵-194/2009, 2013-02-11 nutartis administracinėje byloje Nr. A146-216/2013 ir kt.).

Vadovaudamasis Lietuvos Respublikos administracinių bylų teisenos įstatymo 86 ir 87 straipsniais, 88 straipsnio 2 punktu, teismas

n u s p r e n d ž i a:

Skundą patenkinti.

Panaikinti Pravieniškių pataisos namų – atvirosios kolonijos direktoriaus 2020-07-16 įsakymo Nr. P-322 „Dėl pareigūnų nubaudo“ 1.3 ir 2.3 punktus, kuriais pripažinta, kad pareiškėjas A. Ž. padarė tarnybinį nusižengimą ir jam paskirta tarnybinė nuobauda – papeikimas.

Sprendimas per 30 kalendorinių dienų apeliacine tvarka gali būti skundžiamas Lietuvos vyriausiajam administraciniam teismui, apeliacinį skundą paduodant per Regionų apygardos administracinio teismo Kauno rūmus.

Teisėja Asta Urbonienė

</div